

Verksamheten i Postmuseum under 2000

Postmuseums styrelse

Ledamöter i Postmuseums styrelse fram till den 24 oktober har varit: chefen för Posten Brev Bo Alerfeldt, ordförande; chefen för Posten Frimärken Ingegerd Mattsson, vice ordförande; chefen för Postmuseum Gunnar Nordlinder; vidare Bengt Nyström, utsedd av Riksantikvarien, Peter Hagström, af-färsområde Logistik; Inge Magnusson, Brev försäljning; Majvor Isaksson, Postgirot Bank; Inger Ramqvist, Posten Kommunikation; Börje Wallberg, representant för Postmusei Vänner; Ulla Wengraf, representant för Sveriges Filatelist-Förbund; samt Bo Andersson, representant för personalorganisationerna i Posten. Ulla-Madelaine Neurath har tjänstgjort som sekreterare. I och med en omorganisation inom Posten valde Bo Alerfeldt att frånträda styrelsen till förmån för Inger Holmström, ny kommunikationsdirektör i Posten som tog över som ordförande vid styrelsemötet den 24 oktober.

Styrelsen har under året hållit fyra sammanträden. Man har noga följt museets verksamhet, särskilt vad gäller ekonomi, marknadsföring, utställningsplanering och framtidsstrategi.

Allmänt

År 2000 var året då det gick att se effekterna av ombyggnaden 1999 och projektet *Ett Postmuseum för 2000-talet*. Att döma av antalet besökare, 122.000, blev det en succé. Det höga besökartalet uppnåddes trots att museet börjat ta entréavgift. I inledningen av året tilldrog sig det nyöppnade museets utställningar naturligtvis störst intresse. Under hösten började konferensbokningar komma

igång på allvar. Till detta bidrog förutom museets egen marknadsföring, den omständigheten att restaurang Treskillingen fick god publicitet. Konferenslokal och restaurang visade sig vara en bra kombination. Restaurangen har blivit mycket populär och är för många ett uppskattat besöksmål i sig. *Post F@ktum*, med bibliotek och möjligheter till datasökning, frimärksprogram och dataanimeringar bidrog till succén. Verksamheten har fått stor uppmärksamhet och ett mycket positivt mottagande. Genom samarbete med föreningen Seniornet har kursverksamhet bedrivits för personer över 55 år. Den nya, bemannade entrén gav möjlighet till bättre service till både allmänbesökare och konferensgäster. Mycket uppskattad blev också den ombyggda butiken med sina enkla men effektiva hyllor och montrar.

Den 16 november invigdes utställningen *Breven från Titanic* vilket gav ny, stor uppmärksamhet åt museet.

Postmuseum var under året det elfte mest besökta av Stockholms drygt 60 museer och kom på femte plats bland de kulturhistoriskt inriktade.

Postmuseums hemsidor på Internet besöktes vid 49.500 tillfällen mot 17.900 föregående år, en ökning med 176%. Det motsvarar 140 per dygn eller 4.100 per månad. Mycket arbete har lagts ned på nya hemsidor. Museets databaser är också utlagda på nätet. Där kan man söka bland tiotusentals posthistoriska bilder vilket utgör en stor del av förklaringen till den ökade populariteten.

I en mätning av hur besökarna uppskattar Postmuseum fick museet betyget 89 där siffran 100 utgjorde maximum. En jämförelse med tidigare mätningar visade bland annat

att genomsnittsåldern bland besökarna glädjande nog har sjunkit och att numera lika många kvinnor som män besöker museet. Av enskilda attraktioner fick den nya basutställningen *Märkvärdigt!* och *Post F@ktum* högst betyg, 85, tätt följt av den posthistoriska basutställningen och Lilla Posten, 84. Frågan om det är "Lätt att hitta" fick som svar betyget 85 vilket är mycket tillfredsställande eftersom många besökare före ombyggnaden angav att de hade problem med att hitta i museet. Bemötandet från personalen fick högst värde av alla – 92.

Ett generöst sponsorsbidrag lämnades av kuverttillverkaren Bong-Ljungdahl AB.

Museichefen har regelbundet deltagit i museichefskollegiets sammanträden. Ett uppskattat möte hölls i februari på Postmuseum då det blev möjligt att visa upp det nyinvidgade museet för medlemmarna i kollegiet. Museichefen har också deltagit i möten mellan postmuseicheferna i de nordiska länderna varvid nuvarande och framtida samlarbetsprojekt diskuterats. Dit hör den gemensamma webbutställningen om postkontor i de nordiska länderna som beräknas bli klar i början av år 2001.

Museet har liksom tidigare år haft ett utomordentligt gott samarbete med Postmusei Vänner, som tagit del av museets verksamhet med stort engagemang och även bidragit med praktiskt arbete. Postmusei Vänner är en av de största vänföreningarna i landet och har gett ett värdefullt ekonomiskt stöd. Därigenom har museet t.ex. kunnat trycka katalogen till den nya basutställningen *Märkvärdigt!* i både svensk och engelsk upplaga.

Samarbetet med frimärksklubbar, samlarföreningar, filatelister och andra med knytning till museets verksamhet har varit synnerligen gott. Många föreningar håller regelbundet sina sammankomster i museets lokaler. Flera samarrangemang har också hållits mellan museet, olika föreningar samt engagerade och entusiastiska personer. Så har t.ex. motivsamlaren Ulla Wengraf ordnat välbesökta *Frimärkssträffar för eftermiddagslediga*.

Till basutställningen *Märkvärdigt!* har en katalog producerats på svenska och engelska. Författare är Pia Bäckström, Marianne Larsson och Björn Sylwan.
Foto: Vesela Stridsberg.

Postmusei Vänner har haft filatelistisk rådgivning till besökare. Det ömsesidiga utbytet av kunskaper och forskningsresultat mellan föreningar, enskilda forskare och museet har varit värdefullt. Postanställda, pensionärer från Posten och andra privatpersoner har bidragit med material till samlingarna.

Organisation och personal

Museet har varit organiserat i följande enheter:

Föremålsenheten, som svarar för föremåls-, foto- och arkivsamlingarna, dokumentation av postal verksamhet och fotoarbete. Inom enheten har följande tjänstemän arbetat under chefen Olle Synnerholm: Bengt Andersson, Bo Andersson och Louise Palme. Ulla-Madelaine Neurath har på deltid utfört arbete för enheten och liksom tidigare varit projektledare för insamling av posthistoriska bilder.

Filateli enheten, som svarar för insamling, vård och förvaring av de filatelistiska samlingarna. Inom enheten har utförts urval, beskrivning och montering av material ur museets samlingar till olika utställningar. Följande tjänstemän har arbetat under chefen Britt Westermarck: Yvonne Engelbrekts-

son, Leif Karlsson, Gunilla Sevebrant och Björn Sylwan.

Museibutiken, som sålt frimärken, frimärksprodukter, samlartillbehör, vykort, litteratur och presentartiklar. Butiken har också svarat för försäljningen i posthuset på Skansen. Under chefen Britt Westermark har följande tjänstemän arbetat: Maud Boltzius, Yvonne Engelbrektsson, Gunilla Sevebrant, IngaLill Nilsson, Britt Synnerholm och Kaarina Smielkiewicz. Carina Hill har varit barnledig under året.

Informations- och utställningsenheten,

som svarat för extern information med marknadsföring av museets verksamhet, samt utställningar, barn- och ungdomsverksamhet, program, visningar och undervisning. Under enhetschefen Vesela Stridsberg har Karin Nygren, Marianne Larsson, Pia Bäckström, Pernilla Åström och Hedvig Bruzæus arbetat. Dessutom har följande timanställda museilärare anlitats under året för visningar och arbete i barnverkstaden *Lilla Posten*: Viveka Nybom, Jenni Hestrell, Anna-Karin Forsström, Maria Sjöberg samt Elna Nord (t.o.m. oktober).

Post F@ktum/Biblioteket, som förvärvat och lånat ut böcker och tidskrifter inom svensk och utländsk posthistoria och filateli, liksom svenskt postalt tryck samt väglett och undervisat besökare till de internetuppkopplade datorerna. Bibliotekschef har varit Erik Hamberg med följande medarbetare: Karin Norberg, Monica Jonsson, Lotte Lindqvist och Kajsa Eriksson. De två sistnämnda har arbetat med verksamheten inom *Post F@ktum*.

Enheten för Lokaler och Säkerhet, har svarat för allmän säkerhet, vakthållning, fastighetsfrågor, lokal- och rekvisitauthyrning samt administrerat samarbetet med vänföreningen Postmusei Vänner. Chef för enheten har varit Monika Hansson med följande medarbetare: Christer Lindblad, Kerstin Mörk, Mariana Cordier och Karl-Gösta Kippel. Följande värdar har anlitats på helger och vid andra aktiviteter: Susanne Ljungberg, Malin Göhlman, Viveka Norström,

Erika Lundell, Ann Pettersson och Anna Karin Larsson.

Under **museichefen** Gunnar Nordlinder har Ulla-Madelaine Neurath arbetat som sekreterare och Robert Mattson som ansvarig för datafrågor.

Föremålssamlingarna

Förvaring vård och konservering.

Ett av museets magasin, beläget under Postkontoret Stockholm 2 i Gamla Stan, sades upp och materialet som förvarades där flyttades till föremålsdepån i Tumba. Volymmässigt störst var uniformerna. Av en mer värdemässig dignitet var vapen och tryckmaterial. Flyttningen var ett bra tillfälle att se till att dittills oregistrerat material blev registrerat. Ett stort arbete lades också ned på att förbättra ordningen för tryckplåtarna. Vid årets slut var största delen av materialet uppsorterat och placerat.

En uppstoppad, postförande ren, som 1912 räddade sin förare från att drunkna i Muonio älv, har kunnat restaurerats av konservator tack vare bidrag från Postmusei Vänner.

Föremål från postångfartyget Öland lånades ut för utställning ombord till dess nye ägare som givit båten namnet Stockholm.

En tavla föreställande generaldirektör Anders Örne har efter 50 år återlämnats till deponenten.

Fältverksamhet och dokumentation.

Korta undersökningar, sällan överstigande en dags arbete, har gjorts av följande:

- Postkontoret i Knivsta som dokumenteras fortlöpande fick besök även detta år.
- Stadsbrevbärare Susanne Tengberg vid Stockholm 17 fotograferades som en uppföljning av tidigare projekt, nu i snö, slask och därmed slokande humör.
- Postverksamheten på Frälsningsarmens Kurön.

Ett större projekt var uppropet till alla nuvarande och tidigare anställda inom Posten att skriva ner sina minnen av "När jag mötte datorn". Ett fyrtiotal svar av varierande längd kom in. Innehållet skiftade mellan beskrivningar av de gamla hålkortsmaskinerna fram till upplevelser av dagens PC-verktyg. Som helhet avspeglar bidragen väl Postens tidiga datorisering. De tio bästa bidragen belönades med var sitt posthorn som delades ut vid en ceremoni i Postmuseum.

Registrering och fotografering

Databasen "Post" utökades med 342 registreringar. Därmed var totalt 12.374 föremål registrerade vid årets slut.

Antalet forskarbesök uppgick till 84.

Förvärv av föremål, arkivalier och fotografier

Från Postens säkerhetsavdelning har handlingar, fotografier och föremål inkommit rörande det nyligen nedlagda Postens drift-

värn. Föremålen från driftvärnet utgjordes av standar, plaketter, tygmärken och en dagbricka med posthorn.

Från det nedlagda Drottningholms postkontor inhämtades en pulpet, ett väggur, en flagga och en almanacka. Från Västerhanninge postkontor inkom, via Postens arkiv, ett posthorn och en batong. Från Eksjö erhöles inramade foton av postkontorets postmästare.

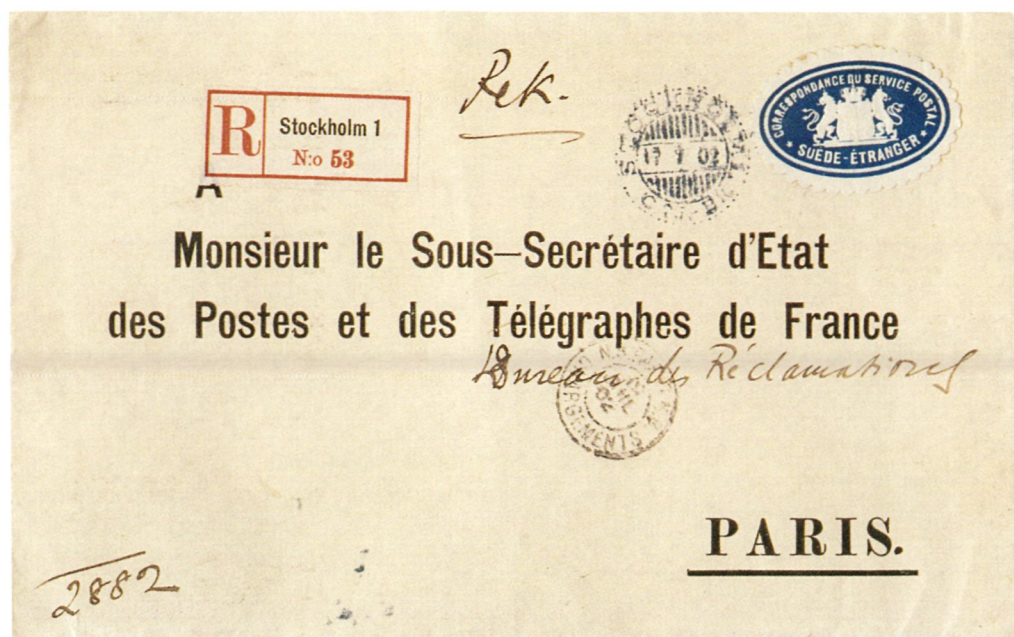
Från Postmusei Vänner skänktes en väska från klockarposten i Jerrestads härad och till denna en kvittensbok märkt Cimbrishamn's Pastors Expedition som förts från 1864 till 1888, dvs. till dess att klockarposten upphörde.

Filatelisamlingarna

Filatelistiska samlingarna

Även filateli enheten har berörts av att magasinet under postkontoret Stockholm 2 flyttades till Tumba. Hit flyttades diverse

Ett av årets inköp: ett rekommenderat PS-brev till Paris 1902 med ett s.k. postsaksmärke som enligt reglementet inte skulle makuleras.

donerade samlingar och samlingarna av UPU-frimärken. Frimärksförlagorna, som tidigare förvarats i museet, har fått en betydligt bättre placering i de nya lokalerna i Tumba.

De svenska utställningssamlingarna med svensk respektive engelsk text har utökats och reviderats med totalt 262 blad.

Huvudsamlingen av svenska frimärken har monterats till och med utgivningen den 31 december 1997.

Äldre lånesamlingar har under året uppdaterats och monterats om i samband med utställningsprojekt och vid akuta behov.

Från Världspostföreningen i Bern, Schweiz, har under året erhållits frimärken från ett stort antal länder. Tolv bulletiner har registrerats.

Frimärks- och stämpelsamlingar samt donationer har studerat av forskare vid 21 tillfällen.

Ur Postmuseums omfattande brev- och stämpelsamling har 90 brev skannats in och beskrivits för att läggas in i den filatelistiska databasen. De ska också göras tillgängliga för en bredare allmänhet genom att läggas ut för sökning på Internet.

Förvärv av förlagor och filatelistiska objekt

67 förlagor och offsetförlagor till svenska frimärken har inlevererats till samlingarna från Posten Frimärken. Därjämte har Postmuseum mottagit 58 gravyravdrag och 7.233 tryckprov och normalprover.

Under året har 24.851 stycken frimärken, 220 stycken FDC, maxikort och andra frimärksprodukter samt 34 brev och vykort accessionsbokförts.

Bland inköpen märks:

Rekommenderat brev från Stockholm till Paris frankerat med ett postsaksmärke och stämplat 17 januari 1902.

Brev från Stockholm 19 mars 1888 till Bred-

grind. Frankerat med 10 öre Oscar II boktryck med posthorn.

Gåvor

- Ett kartotek över donationen Ragnar Westbergs minne.
- Album med stämplade brev och vykort samt blad med Paquebot-stämplat.
- Frankerade och stämplade kuvert från Norden och England.
- Censurerade och flygpostbefordrade brev till skådespelerskan Gerda Lundequist.
- Lokalbrev från Uppsala år 1945.

Frimärksutställningar inom Sverige

I Falkenberg visades under Frimärkets Dag exponatet *Lek och leksaker*.

På utställningen Nordia 2000 i Sollentuna 17–19 mars visades delar av Valborg Anderssons vackra samling *Blommor* samt exponatet *Kongress och UPU 1924* med originalteckningar, gravyravdrag och färgprover, liksom de utgivna frimärkena i singlexemplar och fyrblock.

Frimärksutställningar utomlands

I Monaco utställdes den 3–4 december ett sällsynt inrikes brev från Hans Lagerlöfs donation, avsänt från Stockholm 1856, adresserat till Landskrona och frankerat med 4 stycken 3 skilling banco plus 8 skilling banco.

Museibutiken

Under året testades olika former för exponering och möjligheterna till försäljning i den nya butikslokalen. Lokalen befanns fungera bra och uppskattades mycket av kunderna.

Butiken har under året sålt frimärken, fri-

märksprodukter, samlartillbehör, vykort, litteratur och presentartiklar med anknytning till Postens och Postmuseums verksamhet. Dessutom handstämplades vanliga och rekommenderade brev för postbefordran.

Speciella temasatsningar gjordes bl.a. i anslutning till den under hösten öppnade utställningen *Breven från Titanic*. En originalgravyr av Martin Mörck, föreställande fartyget i öppen sjö, framställdes.

Posthuset på Skansen var under år 2000 öppet alla dagar under tiden juni t.o.m. augusti samt under Skansens julmarknadsdagar, tre adventssöndagar i december.

Antalet besökare i Skansens posthus var 11,563 personer under sommarmånaderna och 1.100 under de tre julmarknadsdagarna. Totalt kom alltså nästan 13.000 besökare.

Publik verksamhet

Antalet besökare under år 2000 uppgick till totalt 122.000 (ombyggnadsåret 1999: 79.544), vilket inkluderar besökarna i posthuset på Skansen. Hemsidan på Internet besöktes vid 49.500 tillfällen (17.900).

Eftersom år 2000 var året då det till fullo gick att utvärdera effekterna av ombyggnaden 1999 och projektet *Ett Postmuseum för 2000-talet* var det tillfredsställande att kunna konstatera att besökarantalet blev det högsta i museets historia.

Postmuseums öppettider var oförändrade under 2000: tisdagar-söndagar 11-16, onsdagar 11-19 (ej maj-augusti), måndagar stängt.

Basutställningar

Brevet – en resa genom sekler

Utställningen är fortfarande mycket populär trots att den är från 1986. Många besökare vill se svenska Postens historia och hur brev har skickats i över 360 år. De får i olika scenerier möta några av de människor som arbetat inom Posten.

Märkvärdigt!

Utställningen har väckt stort intresse bland både nybörjare och filatelister, skolbarn och en vid krets av kulturintresserade. De uppskattar utställningens fantasifulla sätt att berätta om frimärkets tillkomst, om konstnärerna bakom frimärket och om hur frimärksbilden utvecklats.

Utställningen berättar också om kända och okända samlare och om frimärkets betydelse som symbol för Sverige, om gravörernas tålmodsprövande arbete och om vykortets genombrott. I utställningens sista rum visas olika privata frimärkssamlingar med jämna mellanrum. Under året har bl.a. samlingar med leksaker och kor visats.

Slaniamonter

8 mars 2000 –

I *Post F@ktum* finns ett rum som har uppkallats efter mästergavören Czesław Slania. Här visas permanent museets Sverigesamling. En monter som berättar om Slania och hans arbete har sammanställts för permanent visning.

Lilla Posten

Denna omtyckta barnverkstad och barnutställning, där föremål visas med anknytning till post, frimärken och brev, startades 1996. Här får våra yngsta besökare möjlighet till lek och eget skapande. Barnen kan pröva på hur det var att jobba vid Posten förr i tiden.

Tillfälliga utställningar

Posten i slott och koja

– 15 oktober 2000

Utställningen handlade om ett för Posten mycket aktuellt ämne: postkontoren i Sverige. Den berättade om hur det hela började på 1600-talet och fram till idag då Posten genomgår en stor förändring. Utställningen uppskattades mycket av besökare i

alla åldrar, mycket tack vare de modeller av posthusen som visades.

*Brev till rektorn, Gud och till dig
som stal min cykel*

– 12 november 2000

Klass 2-5B i Vikingaskolan i Haninge, söder om Stockholm gjorde en egen färgsprakande brevutställning med hjälp av sina lärare, efter att ha övervunnit sitt stora skrivmotstånd, mycket tack vare brevskrivandet. Utställningen kompletterades efter sommaren med översättningar av breven till tretton olika språk som en grupp elever från fyra Haningeskolor hade gjort.

Breven från Titanic

17 november 2000 –

I samarbete med fartygshistorikern Claes-Göran Wetterholm producerades denna ut-

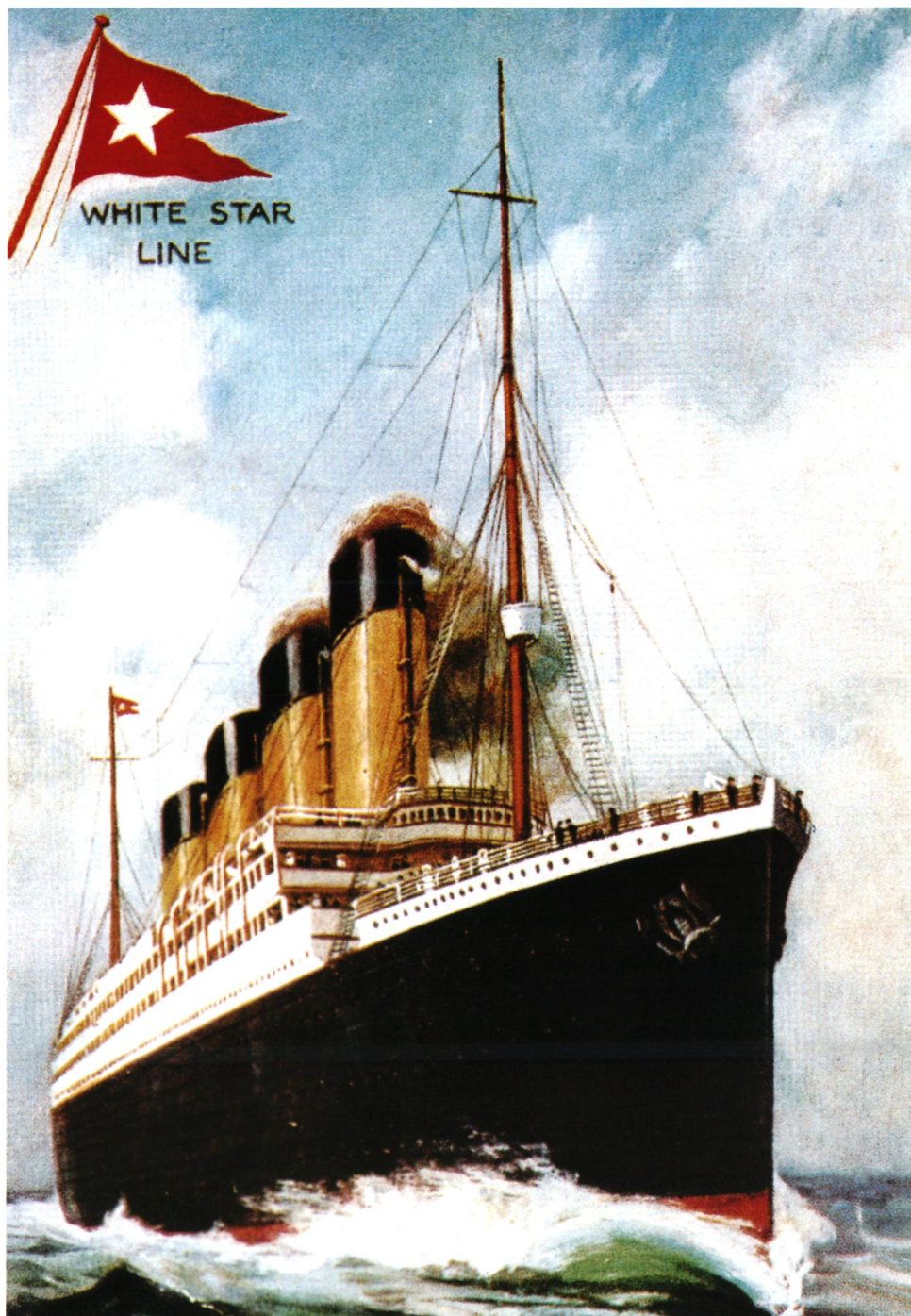
ställning om Titanic som bygger på de brev och vykort som finns bevarade. De skrevs före Titans avgång, under resan och efter hennes undergång. Utställningen berättar om människorna som skrev dessa brev och vykort, av vilken anledning de reste med Titanic samt om deras öden efter katastrofen. Förutom de unika breven visades telegram, en dagbok och andra föremål som aldrig har visats tidigare. Här berättades också om posthanteringen ombord. Titanic var en Royal Mail Steamer (Kunglig Postångare). Ombord fanns sju miljoner försändelser från Europa, Asien och Afrika som skulle till Amerika. Fartyget hade ett eget postkontor. Intresset för Titans öde tycks aldrig sina. Hon lever genom filmer, böcker, frimärken och souvenirer. Detta visades också på utställningen som är gjord för att vandra vidare till andra museer, närmast till Post & TeleMuseum i Köpenhamn.

Utställningen invigdes av engelskan Millvina Dean, en av de få som fortfarande är i li-

Det finns endast några få överlevande kvar från Titanic. Engelska Millvina Dean är en av dem.
Hon var endast sex veckor gammal och därmed den yngsta överlevande.
Millvina Dean invigde Postmuseums utställning. Foto: Claes-Göran Wetterholm.

Motivet till utställningens vernissagekort har hämtats från ett vykort från 1912 ur Claes-Göran Wetterholms arkiv. Motivet har använts även som omslag till utställningskatalogen, affischerna samt olika produkter i museibutiken: t-shirt, kylskåpsmagneter och muggar.

vet av de överlevande från Titanic-katastrofen. Hon presenterades av Claes-Göran Wetterholm som intervjuade henne och berättade om fartygets öde. Utställningen väckte mycket uppmärksamhet i media och lockade en stor mängd besökare.

*Om man hoppade ner i vattnet,
vart simmade man då?*

17 november 2000 –

Eleverna i klass 2-3A i Trångsundsskolan i södra Stockholm, hade arbetat med temat Titanic och resultatet visades i en liten utställning med teckningar.

Posthistoria från 6 sekler

25 oktober – 5 november 2000

Sällskapet för Svensk Posthistorisk Dokumentation, SSPD, arrangerade en utställning i samarbete med Postmuseum med anledning av sällskapets 30-årsjubileum. Utställningen innehöll de bästa objekten ur medlemmarnas samlingar och belyste den stora bredden inom det posthistoriska sam-

landet både i tid och rum. Bland annat visades svenska 1500-talsbrev, förfilateli, tidiga skilling- och vapenbrev m.m. Utställningen invigdes av museichef Gunnar Nordlinder och SSPD:s ordförande Gustaf Ankarcrona.

Program

Programlagd verksamhet för besökarna har hållits vid 363 (221) tillfällen. Här ingick också barnverkstaden *Lilla Posten* som var öppen för lågstadbarn lördagar-söndagar och skollov.

Museets olika *musik- och teaterprogram* har varit mycket välbesökta och uppskattade av publiken. De vände sig till både vuxna och barn. Under året uppträdde bland annat följande artister: Teatergruppen Vildfåglarna med ett kammerspel om brevväxlingen mellan Gustaf Fröding och Alma Lindblad, skådespelerskorna Lena Dahlman och Kristina Adolphson med program om Strindberg, Sofia Flodin och Martin Virin med norsk

Vissångerskan Monika Söderberg,
spelman Per Runberg och fartygshistoriker
Claes-Göran Wetterholm deltog i museets program
"Den stolte ångaren Titanic for".

Foto: Ove Kaneberg.

Postmuseum deltog i den stora turismässan i Göteborg, TUR 2000, i mars tillsammans med 20 andra museer i en monter som arrangerades av Destination Stockholm. Museiläraren Pernilla Åström är klädd i den 1600-tals klänning som också används i samband med museets visningar och stadsvandringar i Gamla stan. Foto: Vesela Stridsberg.

musik. På nationaldagen uppträdde Evert Taube-tolkaren Jens Christian. Körerna Rönninge Rabarber, Poströsterna och Riddarholmens kammarkör har uppträtt på museet vid ett flertal tillfällen. Barnen har bjudits på mycket uppskattade program med bl.a. Kråkedansen, Kraxibolaget Häx & Kråk och Farbror Fläskkorv.

Föredragen som hölls i museet under våren och hösten lockade många intresserade. Här kan nämnas Björn Sylwans föredrag om filatelisten m.m. Eric von Rosen och om konstnären Olof Arborelius samt Lasse Haldenbergs föredrag om vykortens fantastiska värld. När utställningen *Breven från Titanic* öppnades startade också en omfattande programverksamhet som är tänkt att pågå un-

der hela utställningstiden. På invigningen och vid ett senare tillfälle framförde sångerskan Monika Söderberg sånger om Titanic. Caprifols salongsorkester spelade Musik från Titans övre däck. Författaren Claes-Göran Wetterholm berättade om Titanic vid dessa program samt har haft mycket välbesökta allmänna och bokade visningar av utställningen.

Särskilda arrangemang anordnades under året i samband med fem *frimärksutgivningar*. På *Frimärkets Dag* den 7 oktober, i samband med frimärksutgåvan Leksaker, höll Peter Pluntky från TV:s Antikrundan föredrag om motiven samt bedömde besökarnas medhavda leksaker.

Den 6 februari arrangerades en *museidag* tillsammans med övriga Stockholmsmuseer och i samarbete med Dagens Nyheter. I samband med den stora segeltävlingen *Cutty Sark Tall Ship's Race* 26-29 juli arrangerades en liten frimärksutställning med segelfartygsmotiv. Den 28 juli framförde Trio Grande sjömanssånger. Under augusti pågick också en *PostFilmFestival* med antal kända spelfilmer med post- och brevanknytning. Med anledningen av utställningen *Posten i slott och koja* genomfördes ett antal program som t.ex. visningar av utställningen och posthuset på Skansen, en dräktparad samt stadsvandringar *Bland post-contoir i Gamla stan*.

Tipstävlingen *Nostippen* genomfördes under skolloven. *Skollovsprogram* arrangerades med bland annat barnteater och aktiviteter i barnverkstaden Lilla Posten. Ett välbesökt *Jul på Postmuseum* arrangerades med både julmusik och barnteater, skrivning av jultext och jultämpel. Ett annat program med stort deltagande har varit *Seniorsurfdagen* i *Post F@ktum* den 17 oktober. Under året har också arrangerats ett flertal visningar av *Post F@ktum*.

Året har inneburit många tillfällen till samarbete med föreningar. *Kul med frimärken* för barn och ungdom anordnades av Sveriges frimärksundoms Stockholmsdistrikt vid fem tillfällen. Tillsammans med Stockholms

Motivsamlarklubb (SMK) genomfördes *Frimärcksträffar för eftermiddagslediga* vid femton tillfällen. Många av dessa innehöll intressanta föredrag. En *Posthistorisk Dag* arrangerades den 28 oktober i samarbete med Sällskapet för Svensk Posthistorisk Dokumentation för föredrag inom ramen för sällskapets jubileumsutställning *Posthistoria från 6 sekler*.

Följande föreningar har hållit möten i museet under den tid det varit öppet: Frimärcksklubben CGT, Föreningen Frimärcksbörsen, Föreningen för Kinafilateli, Stockholms Filatelist-Förening, Stockholms Filatelist-Förenings ungdomsavdelning, Stockholms Motivsamlarklubb, Sveriges Militärpostsällskap, Oscanianerna, Hembygdsfilatelisterna, Statspensionärernas frimärcksklubb samt Svenska Frimärckbytesföreningen.

Visningar

Totalt genomfördes under den tid museet varit öppet 218 (116) gruppvisningar för 3.825 (2.332) personer. 119 (84) av visningarna var för barn och ungdom, till exempel skolprogrammen för barn på låg- och mellanstadiet, programmet *Leka Post* i barnverkstaden *Lilla Posten* för sexårsgrupper samt visningar av basutställningarna *Ett brev betyder så mycket* och *Märckvärdigt!* för högstadie- och gymnasieklasser. Det tillfälliga utställningarna *Posten i slott och koja* och *Breven från Titanic* samt *Post F@ktum* har visats för grupper i olika åldrar.

Marknadsföring

Information om utställningar och programverksamhet skickades regelbundet ut till massmedia vars uppmärksamhet kring museet var i hög grad knuten till utställningen *Breven från Titanic*. Uppmärksamheten har varit stor trots konkurrens av aktiviteterna kring millennieskiftet: cirka 175 (104 föregående år) tidningsartiklar, 581 (342) evenemangsnotiser, 43 (20) inslag i radio och TV. Antalet presskontakter, mätt i antal tillfällen då medier haft direktkontakt med museet

uppgick till 311 (226).

Annonsering skedde varje vecka i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Metro under rubriken "Museer". Ett antal separatannonser gjordes också i dessa tidningar, särskilt i samband med programverksamhet och öppnande av nya utställningar. Annonser infördes även i fackpress och lokaltidningar samt turistpublikationer under våren och i samband med nyinvigningen. Totalt annonserades det vid 245 (228) tillfällen. Museet har också medverkat med radioreklam i Vinyl 107.

Affischer, inbjudningskort och programblad framställdes inför nyinvigningen och skickades ut till utvalda målgrupper, till exempel till massmedia, de ca. 3.000 medlemmarna i föreningen Postmusei Vänner, till olika kulturinstitutioner, föreningar, bibliotek, museer, frimärcksklubbar, frimärckshandlare, skolor och studieförbund, turistbyråer, postkontor, hotell m.fl. Affischer anslogs i Stor-Stockholm på tunnelbanestationernas kulturtavlor samt på stolptavlor och andra platser runt om i Stockholm.

Programbladet *Nytt på Postmuseum* gavs ut med tre nummer i en upplaga av 14.000 exemplar per nummer. Ungefär 5.000 skickades ut till olika målgrupper (se ovan). *Nytt på Postmuseum* delades ut på museet och på andra platser, till exempel på postkontor, bibliotek, turistbyråer i Stockholm och ute i landet.

Museet gav ut följande publikationer under året: en katalog till basutställningen *Märckvärdigt!* i svensk respektive engelsk upplaga, en katalog till utställningen *Breven från Titanic*, även den i svensk och engelsk upplaga, boken *Brevportot i Sverige 1786-1830* samt årsboken *Posttryttaren*. Information skickades till media om dessa publikationer.

Biblioteket och Post F@ktum

Post F@ktum har hållit öppet tisdag-söndag 11-16, samt under perioderna januari-april och september-december även fram till 19 på onsdagar. Bibliotekssamlingarna har va-

En rolig aktivitet i barnverkstaden Lilla Posten har varit att skriva världens längsta brev till kronprinsessan Victoria. När det överlämnades till Stockholms slott var brevet över 70 meter långt. Foto: Ove Kaneberg.

rit tillgängliga för besökare motsvarande tider under tisdag-fredag.

Antalet nyförvärv av böcker uppgick till 728 volymer. Bland dem märks en gåva från Postmusei Vänner, nämligen en protokoll-bok från Allmänna Postföreningens plenarsammanträden 1874. Biblioteket har vidare prenumererat på eller som gåva erhållit 184 tidskrifter från olika länder, med filatelistiskt, posthistoriskt eller postalt innehåll.

I bibliotekets databaser har 1.486 dokument registrerats. Totalt innehöll databaserna 37.629 poster vid årets slut. Katalogisering av böcker har även skett i den nationella biblioteks-databasen Libris. Antalet utlån under året uppgick till 1.762 st.

I *Post F@ktum* har många datakurser hållits i samarbete med Seniornet Sweden. Forskar-rummet har utnyttjats i stor utsträckning av såväl interna som externa användare. En hel

rad studiebesök har också kunnat noteras under året.

Under hösten startade ett pedagogiskt program, med arkivets brevsamlingar som utgångspunkt, som vände sig till gymnasie- och Komvuxelever.

Publikationer

Under hösten utkom flera skrifter i serien *Meddelanden från Postmuseum*. Först av dessa och som nr. 44 utgavs i september *Brevportot i Sverige 1786-1830*, författad av Lennart Ivarsson. Boken innehåller tabeller över portot mellan samtliga svenska postkontor under den aktuella tiden och baseras på ett mångårigt forskningsarbete. Tryckningen bekostades till största delen av Posten Brev med visst bidrag från Postmusei Vänner.

Kort efter detta publicerades en katalog till den nya basutställningen: *Märkvärdigt! Om frimärken, vykort och samlande* (nr. 45). Katalogtexterna är författade av Pia Bäckström, Marianne Larsson och Björn Sylwan. Den engelska upplagan av katalogen bär titeln: *Remarkable! On stamps, postcards and collecting* och utgör nr. 46 i serien. Tryckningen bekostades av Postmusei Vänner.

Inför Titanicutställningen i november utgavs *Breven från Titanic* och *Letters from Titanic*, med Claes-Göran Wetterholm som författare. Den svenska versionen utgör nr. 47 och den engelska nr. 48 i serien *Meddelanden från Postmuseum*. Även i detta fall bestreds tryckningskostnaderna av Postmusei Vänner.

I mitten av november utkom som vanligt *Posttryttaren* med sin femtionde årgång. Redaktör var Erik Hamberg.

